

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **J. R.**, bývajúcej v T., zastúpenej JUDr. Jozefom Herbulákom, advokátom v Trenčíne, Brnianska 1K, proti žalovanej **J. K.**, bývajúcej P., zastúpenej JUDr. Ing. Vierou Kolačanskou, advokátkou v Trenčíne, Nám. sv. Anny 7269/20A, **o zaplatenie 9 958 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 11 C 19/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 30. januára 2014 sp.zn. 4 Co 94/2013, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 30. januára 2014 sp.zn. 4 Co 94/2013 v jeho zmeňujúcej časti a vec mu v rámci zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 2. novembra 2012 č.k. 11 C 19/2010-185 žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyňi sumu 6 974,95 € s 7,5 % ročným úrokom z omeškania od 2. februára 2010 do zaplatenia, všetko do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V ostatnej časti návrh zamietol. Vyslovil, že o náhrade trov bude rozhodnuté samostatným uznesením. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že žalobkyňa a právny predchodca žalovanej uzavreli v roku 2005 dohodu o spoločnej dostavbe rodinného domu právneho predchodcu žalovanej z prostriedkov, ktoré poskytne nielen právny predchodca žalovanej ale i žalobkyňa. Dohodli sa, že po odpredaji dostavaného domu následne spoločne kúpia dom v inej lokalite. Právny predchodca žalovanej, P. K., svojím podpisom 10. novembra 2005 potvrdil prevzatie finančných prostriedkov vo výške 300 000,- Sk od žalobkyne na dokončenie svojho rodinného domu. V dôsledku zhoršenia vzájomných vzťahov od zámeru o spoločnej kúpe domu upustili, prestali spolu žiť ako druh a družka. Žalobkyňa preukázala, že za účelom dokončenia nedostavaného domu nebohého bol z jej finančných

prostriedkov zakúpený materiál, tovary, služby a vynaložené náklady na ich zabezpečenie v celkovej výške 210 127,60 Sk = 6 974,95 €. Na základe týchto skutočností mal súd prvého stupňa za to, že právny predchodca žalovanej, P. K., nadobudnutím materiálov, tovarov, služieb za finančné prostriedky žalobkyne použitých na dostavbu jeho rodinného domu získal na úkor žalobkyne majetkový prospech z právneho dôvodu, ktorý odpadol, teda bezdôvodné obohatenie, ktoré musí, resp. jeho právny nástupca žalobkyni vydať. Pokiaľ ide o vznesenú námietku premlčania žalobou uplatneného nároku v konaní bolo preukázané, že k zmene dojednaného došlo preukázateľne 27. februára 2008. Od nasledujúceho dňa 28. februára 2008 vzniklo žalobkyni právo domáhať sa zaplata bezdôvodného obohata od nebohého žalovaného, začala plynúť premlčacia doba. Všeobecná premlčacia doba uplynula 28. februára 2010. Nakoľko žalobkyňa podala návrh na súd 2. februára 2010, teda pred uplynutím dvojročnej premlčacej doby, nemožno námietku o premlčaní uplatneného nároku akceptovať. Žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno čo do rozsahu bezdôvodného obohata, nepreukázala bez pochybností, že nebohý sa bezdôvodne obohatil v rozsahu celej žalovanej sumy. Súd preto uložil žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 6 974,95 €, ktorá bola preukázateľne použitá na nákup toho, čo poskytla jej právnenmu predchodcovi, P. K., na zrealizované úpravy jeho domu. V ostatnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. Nestotožnil sa s tvrdením žalobkyne, že nebohý odporca uznal žalobou uplatnený nárok. Po oboznámení sa s jeho zápiskami popisujúcim negatívny postoj k nároku a nátlak zo strany žalobkyne v spojení so zdravotným stavom nebohého možno konštatovať, že kladnú odpoveď nebohého na otázku právneho zástupcu žalobkyne, či uznáva uplatnený nárok čo do dôvodu a výšky, nemožno považovať za uznanie spĺňajúce náležitosti uznávacieho prejavu. Predovšetkým nebol riadne konkretizovaný dôvod keďže žalobkyňa uplatňovala svoj nárok titulom pôžičky. Súd prvého stupňa v závere konšatoval, že o náhrade trov konania rozhodne podľa § 151 ods. 3 O.s.p. po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným rozhodnutím.

Krajský súd v Trenčíne na odvolania žalobkyne a žalovanej rozsudkom z 30. januára 2014, sp.zn. 4 Co 94/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol v ostatnej časti návrh zamietnutý, potvrdil. Vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 6 974,95 € so 7,5% úrokom z omeškania od 2. februára 2010 do zaplata napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. V odôvodnení uviedol, že sa so skutkovými závermi i právny posúdením nároku žalobkyne ako bezdôvodného obohata stotožňuje. Za nesprávne však považoval právne posúdenie

daného nároku z hľadiska vznesenej námietky premlčania. Ako vyplýva z obsahu spisu, právny predchodca žalovanej, P. K., prevzal 10. novembra 2005 od žalobkyne finančnú čiastku 300 000,-Sk a bytové doplnky na dokončenie svojho rodinného domu. Keďže v predmetnej veci právny predchodca žalovanej vznesol námietku premlčania, bolo potrebné skúmať začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby, ktorá pre daný vzťah prichádzala do úvahy (v zmysle § 101 Obč. zákonníka) a ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Ak čas splnenia dlhu (záväzku) nebol účastníkmi dohodnutý, ani inak stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník podľa ustanovenia § 563 Občianskeho zákonníka povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z toho treba vyvodiť, že veriteľ mohol svoje právo vykonať vtedy, keď mohol (z objektívneho, nie subjektívneho hľadiska) požiadať o plnenie dlhu. O plnenie dlhu mohol teda požiadať hneď, ako dlh vznikol, takže začiatok plynutia premlčacej doby tu nastáva nasledujúci deň po vzniku právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia. Už v tomto okamihu boli žalobkyňi známe všetky skutkové okolnosti potrebné na podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia, t.j. komu plnila a v akej výške. V prejednávanej veci tak posledný deň dvojročnej subjektívnej premlčacej doby pripadol na 10. november 2007, pričom žalobkyňa svoj nárok na zaplatenie žalovanej sumy uplatnila na súde až 2. februára 2010, t.j. po uplynutí subjektívnej i objektívnej premlčacej doby. Uplatnením námietky premlčania zo strany právneho predchodcu žalovanej, P. K., došlo k zániku súdnej vymáhateľnosti nárokov žalobkyne. Ďalej odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalobkyňa namietala, že právny predchodca žalovanej, P. K., na súdnom pojednávaní 6. mája 2011 uznal uplatnenú pohľadávku čo do základu a výšky, táto neobstojí. Podľa § 558 Občianskeho zákonníka ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní. Uznanie dlhu zákon vymedzuje ako jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi, ktorým dlžník dáva veriteľovi najavo, že svoj záväzok uznáva. Okrem všeobecných náležitostí predpísaných pre právne úkony je na platnosť uznania dlhu potrebná písomná forma, vyjadrenie prísľubu zaplatiť dlh a uvedenie dôvodu dlhu a jeho výšky. Vzhľadom na to, že uznanie dlhu je právnym úkonom, pre ktorý je pod sankciou neplatnosti stanovená písomná forma, musí byť určitost' prejavu vôle uznať dlh, čo do dôvodu a výšky daná obsahom listiny, na ktorej je zaznamenaný. Obsahom vyhlásenia dlžníka v listine o uznaní dlhu musí byť prísľub dlžníka, že dlh zaplatí. Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že z prejavu právneho predchodcu žalovanej urobeného na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 6. mája 2011 nemožno

vyvodit', že došlo k písomnému prísľubu zaplataenia dlhu s uvedením jeho dôvodu a výšky, pretože v tomto prejave nie je zachytený prísľub zaplataenia dlhu s uvedením jeho dôvodu a výšky, preto nemožno hovoriť o tom, že týmto prejavom došlo zo strany právneho predchodcu žalovanej, P. K., k uznaniu pohľadávky žalobkyne. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo výroku, ktorým bol nárok žalobkyne zamietnutý, podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil a vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni sumu 6 974,95 € s príslušenstvom podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietol. Napokon odvolací súd uviedol, že o náhrade trov odvolacieho konania rozhodne v zmysle § 224 ods. 4 O.s.p. súd prvého stupňa, nakoľko v napadnutom rozsudku nebolo rozhodnuté o trovách konania podľa § 151 ods. 3 O.s.p.

Proti zmeňujúcemu výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, pričom jeho prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok dovolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne zmenil tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 6 974,95 € s príslušenstvom. Dovolanie podala z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V dovolaní uviedla, že až do 27. februára 2008 s právnym predchodcom žalovanej žila ako družka a obaja vychádzali z toho, že platí ich dohoda o spoločnom dokončení domu a jeho predaji. Žalobkyňa teda nemala žiadny dôvod (až do 27. februára 2008) na podanie žaloby na súd, z čoho vyvodila, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď predmetný právny vzťah považoval za bezdôvodné obohatenie aj v období, keď žalobkyňa s právnym predchodcom žalovanej žila v spoločnej domácnosti ako družka. Odvolací súd predmetný právny vzťah kvalifikoval ako bezdôvodné obohatenie získané z právneho dôvodu, ktorý odpadol. K odpadnutiu právneho dôvodu došlo práve zmenou dojednaného 27. februára 2008. Z uvedeného vyvodila, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď za začiatok premlčacej doby určil 10. november 2005, kedy bolo vystavené potvrdenie o odovzdaní peňazí a nie 27. február 2008, kedy medzi žalobkyňou a právnym predchodcom žalovanej došlo k rozchodu a ktorým dňom bolo zrejmé, že nedôjde k naplneniu existujúcej dohody a teda že právny predchodca žalovanej sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil. Ďalej uviedla, že podľa výkladu odvolacieho súdu žalobkyni subjektívna premlčacia doba na podanie žaloby na súd uplynula 10. novembra 2007, kedy s právnym predchodcom žalovanej žila v partnerskom vzťahu, platila medzi nimi dohoda o dokončení a predaji domu

a na podanie žaloby nemala dôvod ani len pomyslieť. Ďalej poukázala na skutočnosť, že právny predchodca žalovanej sa nebránil peniaze jej vrátiť, na pojednávaní 6. mája 2011 žalovanú sumu uznal a požiadal o odročenie pojednávania za účelom realizácie predaja nehnuteľnosti a zaplatenia žalovanej sumy. Z dôvodu následného vážneho ochorenia a úmrtia však svoj zámer už nestihol dokončiť. Napokon namietala, že odvolací súd zaťažil konania tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pretože odvolací súd založil svoje rozhodnutie na odlišných skutkových zisteniach ako súd prvého stupňa bez toho, aby dokazovanie v potrebnom rozsahu sám zopakoval (tak ako mu to prikazuje znenie § 213 ods. 3 O.s.p.).

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že ho považuje v celom rozsahu za nedôvodné. Odvolací súd vec správne právne posúdil, vysporiadal sa so všetkými spornými skutočnosťami v konaní a svoje rozhodnutie náležite a vyčerpávajúco odôvodnil. Žiadala, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne zamietol a zaviazal ju na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým v napadnutej časti zmenil rozsudok súdu prvého stupňa. Preto dovolanie žalobkyne proti tomuto rozsudku je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv.

Žalobkyňa v dovolaní okrem iného namietala, že právny predchodca žalovanej na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 6. mája 2011 žalovanú sumu uznal, pričom súdy tomuto úkonu nepriznali právne účinky.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne, že právny predchodca žalovanej uznal žalobou uplatnený nárok. Kladnú odpoveď pôvodného žalovaného (právneho predchodcu žalovanej) na otázku právneho zástupcu žalobkyne či uznáva uplatnený nárok čo do dôvodu a výšky, podľa názoru súdu prvého stupňa, nemožno považovať za uznanie spĺňajúce náležitosti uznávajúceho prejavu. Predovšetkým nebol riadne konkretizovaný dôvod, keďže žalobkyňa uplatňovala nárok titulom pôžičky.

Rovnako aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z prejavu právneho predchodcu žalovanej urobeného na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 6. mája 2011 nemožno vyvodit', že došlo k písomnému prísľubu zaplataenia dlhu s uvedením jeho dôvodu a výšky, pretože v tomto prejave nie je zachytený prísľub zaplataenia dlhu s uvedením jeho dôvodu a výšky, preto nemožno hovorit' o uznaní pohľadávky. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na ustanovenie § 558 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovuje hmotnoprávne náležitosti právneho úkonu uznania dlhu.

Podľa § 153a ods. 1 O.s.p. ak počas konania žalovaný uzná pred súdom nárok uplatnený žalobou alebo jeho základ alebo ak sa žalobca vzdá pred súdom svojho nároku, súd rozhodne rozsudkom na základe uznania alebo vzdania sa nároku.

Rozsudok na základe uznania nároku prichádza do úvahy v prípade, ak kedykoľvek počas konania žalovaný pred súdom uzná nárok uplatnený žalobou, prípadne jeho základ. Uznanie nároku je tak procesným úkonom žalovaného (prejavom dispozičnej zásady), čo v praxi znamená, že uznanie nároku je účinné, jedine ak sa urobí vo vzťahu k súdu. Ak k uznaniu nároku príde na pojednávaní, uvedie sa táto skutočnosť v zápisnici a rovnako ako pri súdnom zmieri sa vyžaduje, aby prítomní účastníci zápisnicu podpísali. V prípade uznania nároku žalovaným súd neskúma hmotnoprávne predpoklady takéhoto uznania, pretože ide o procesný úkon, ktorý je treba striktné odlišovať od mimoprocených hmotnoprávných úkonov ako napr. uznania dlhu v zmysle § 558 OZ. V sporovom kontradiktórnem konaní je procesná zodpovednosť za vedenie sporu na účastníkoch konania. Súd sa preto obmedzí na konštatovanie, že žalovaný uznal nárok uplatnený žalobou. Dôsledkom uznania nároku je povinnosť súdu rozhodnúť podľa tohto uznania, t.j. vydat' rozsudok pre uznanie (v príp. čiastočného uznania len na návrh žalobcu tzv. čiastočný rozsudok pre uznanie, v prípade uznania základu nároku tzv. medzitymny rozsudok pre uznanie). Základom rozsudku pre uznanie tak nie je ani zistený skutkový stav veci, ani skutkové tvrdenia žalobcu, ktoré by sa pokladali za nesporné (porovnaj inak v § 153b O.s.p.), ale uznanie žalovaného ako procesný úkon žalovaného určený súdu, z ktorého obsahu jednoznačne vyplýva, že žalovaný uznáva nárok, ktorý bol voči nemu uplatnený v žalobe, a v akom rozsahu (či úplne, alebo len čiastočne, alebo iba v právnom základe), prípadne iba fikcia takého procesného úkonu žalovaného (pozri : Števček, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. I diel. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 555; Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občianský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1044; Svoboda, K., Smolík,

P., Levý, J., Šínová, R. a kol: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 528).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa nesprávne postupoval, keď dispozitívnemu úkonu právneho predchodcu žalovanej urobeného na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 6. mája 2011 nepriznal právne účinky (t.j. porušil svoju zákonnú povinnosť vydať rozsudok pre uznanie podľa § 153a ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd uvedené pochybenie súdu prvého stupňa nenapravil, pretože jeho postup považoval za správny, čím žalobkyni odňal možnosť konať pred súdom a konanie tak zaťažil vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v jeho zmeňujúcej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2016

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

